

**BOLA DE SE
ČÜJO RADIO
MONOŠTER
STR. 2**

**HODI DÜŠA
NA BOŽO POT
STR. 3**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. septembra 2005 ☼ Leto XV, št. 26, cena: 50 Ft

AKTIVNO PREDSEDSTVO

Sodelavci Slovenske zveze smo pripravili sejo, djilejš in vküper pozvali predsedstvo zveze 14. septembra v Slovenskom daumi. Člani predsedstva so v lejpom številu prišli vküper, iz 19 članov 18 pa dva člana nadzorne komisije. Žau, stolec pokojnoga veričkoga župana prazen ostane do naslednji volitvaj. Te djilejš mi v spomini ostane, ka se je trifrtale lüdi potröjldilo aktivizirati, svojo mišljenje tapovedati, nej se bojalo konflikta, je vöstanilo za svojo pravico, in vse tau kulturno, nej ka bi stoj koga užalo.

Predsedstvo zveze je na štrtom letošnjom djilejši melo za teme dnevnoga reda delo Slovenske zveze od zadnje seje 15. juniuša pa Uredništva časopisa Porabje. Za drügo točko smo meli taprajti, kakšne programe mo pripravlali na Zvezi do konca leta. Za tretjo smo pa dobili sedem pisem, prošenj za finančno podporo, pomauč. S kolegicov Gyöngyi Bajzek se ne moreva taužiti, ka sva mele dosta višejšnoga časa v zadnji tri mejsacaj. Na konci juniuša smo organizirali tabor „Za materinščino“ za 30 šaulski mlajšov za keden dni. Tabor je Zvezo košto 1.150.000 forintov.

13. avgustuša smo držali najvejši svetek Porabski Slovencov. Srečanja se je udeležilo 380 lüdi s cejluga rosaga, iz Slovenije, Vojvodine Švice, Kanade. Za vzorec, peldo je vrejldno postaviti doma v Porabji živeče lüdi, sterij je prej

En tau predsedstva Zveze Slovencev

150 prišlo. Telko domanji lüdi ške nikdar nej bilau na tom srečanju. Tau smo leko zadočili samo prej živje rejči, nagončavanje Lujzeka Hanžeka, Vere Gašpar, Erike Glanz, Marije Grebenar Kühar, Eme Sukič, Anuške Penzeš, Aranke Schwarcz, Margite Kukor, Karčina Holeca, Irenke Klement. Ceringa srečanja je bila 1.500.000 forintov.

Na začetki avgustuša je bila v Slovenskom daumi mednarodna likovna kolonija, stero Zveza organizira vküper z Galerijo iz Lendave. Na njej je delalo devet umetnikov iz Slovenije, Talanjskoga, Avstrije pa Vogrskoga.

Na konci avgustuša smo pri-

pravili mednarodni tabor za 26 mlajšov iz Porabja, Slovenije, Avstrije pa Italije, steri radi malajo, farbajo, kaj lejpoga ustvarjajo. Spremljevalec, školnik števanovski mlajšov Laci Domjan je hvalo vrejden za vse pomauči. Tabor je košto 1.030.000 forintov.

11. septembra smo pripravili bogati program za 20. jubilej gorejnjoseničke folklorne skupine. Preveč smo hvaležni, radi, ka so jim domanji lidge v takšnom lejpom številu dali poštenje. Prireditev nas je koštala 401.500 forintov.

Kulturne skupine Slovenske zveze so mele zavole nastopov, vaj, stere smo pomagali pripraviti. Osem odrasli sku-

pin je v tej tri mejsacaj melo 16 nastopov od Mosonmagyaróvára do Šentvida, tri mlašeče folklorne skupine pa pet nastopov. Mladi fudbalisti Športnoga društva v Slovenskoj vesi so bili na mednarodnom srečanju mladi športnikov v Sloveniji, gde so med štirimi rosagi oni brsnili največ golov. V avgustuša so trge mali mlajši s svojimi mamicami iz varaškoga vrta bili v likovni koloniji, tabori v Murski Soboti. Na po mauč smo bili Društvi porabski penzionistov pri pripravljanji izleta Društva upokojencev Murska Sobota.

Urednica časopisa Porabje Marijana Sukič je seznanila,

na znanje dala, kelko naročnikov majo po nauvom slovenske novine Porabje. Žau, v nisterni vasnicaj samo frtau tistomi, kelko ji je dobivalo šenki do tejamau. Trno so nas pa presenetili Slovenci v Monoštri s tejm, ka je nji največ, skurok trifrtale, steri so nota plačali za novine. Na tihinskom se ške ne vej, kak naj rejšijo tau plačüvanje. Dvej slovenske samouprave se pobrigata zatau, naj mata pejnaze zatau tü, ka za svoje lüdi dola plačata novine. Od 1. juliuša je uredništvo zadobilo, ka novine Porabje leko vödava vsakši keden, brezi toga, ka bi meli več delavcov ali bi slabše gratale novine. Računajo pa s tejm, gda zgotauvi mlada porabska novinarka v Ljubljani, njim prav pride za sodelavko. Tiskanje novin, knjig je furt dosta koštalo. Tau vela za naše slovenske novine ranč tak. Uredništvo potrebne pejnaze za novine leko spravi z natečaji na Vogrskom pa v Sloveniji. Sodelavci uredništva so dosta špekulerali, zmišlavalali, kak bi leko ostanili tadale na pomauč Porabskim Slovencom. Manjšina es, manjšina ta! Novine Porabje majo eno simbolično ceno. Telko so nam pa döjn vrejldne, mislim pa trdim ge sama. Nadaljevanje o djilejši v naslednji številki.

**Klara Fodor
sekretarka**

KAKO NAJ ORGANIZIRAMO DVOJEZIČNI POUK?

(Prispevek k dvojezičnemu pouku 3)

Širom po svetu potekajo eksperimenti, ki so povezani z dvojezičnim učnim procesom, kajti polovico ljudi na Zemlji sestavlja dvo- oziroma večjezično prebivalstvo, ki govori okrog tri- do štiri tisoč jezikov in živi le v nekaj več kot 200 državah. Sedemdeset odstotkov prebivalstva govori številčno najbolj razprostranjene jezike, ki pa predstavljajo le desetino vseh jezikov sveta. Večsto jezikov obstaja, ki jih govori le nekaj sto oziroma tisoč ljudi, ali celo le eden človek, kot na primer severozahodni kavkaški jezik, ki se imenuje ubik. Za pretežno večino prebivalstva je značilna dominacija enega izmed jezikov, med katerimi je razlika le v stopnji dominacije enega jezika nad drugim oziroma ostalimi jeziki.

Tako velika razprostranjenost dvojezičnosti spodbuja lingviste, da se ukvarjajo s tem vprašanjem, med drugim tudi z definicijo dvojezičnosti. To ni enostavno vprašanje, kar dokazuje tudi dejstvo, da podajajo definicijo vsak po svoje. Pri večini pomeni dvojezičnost obvladanje obeh jezikov na visokem nivoju, ki je blizu nivoju obvladanja materinščine. Kot zanimivost naj omenim, da nekateri lingvisti prištevajo med dvojezične celo tiste otroke, ki svojega narodnostnega jezika sploh več ne obvladajo, le njihovi starši ali mogoče le še stari starši komunicirajo v tem jeziku.

Ker predstavlja pravzaprav vsaka dvojezičnost svojstveno individualnost, potekajo na vseh petih kontinentih eksperimenti za čim bolj uspešno izvedbo dvojezičnega pouka, vsi se potegujejo za optimalno metodo poučevanja.

Najslabša inačica med njimi je tista, ki organizira pouk izključno v jeziku manjšine, kar se konča v slepi ulici, ker

učenec znotraj svoje države nima dostopa do višjega izobraževanja, ker ne obvlada jezika večinskega naroda. Učinkovitost tega pouka je razen tega še izredno slaba, kajti le-ta poteka na zelo nizkem nivoju, ker dobiva učenec »jezikovno-kulturni dražljaj« le od učitelja, ki ravno tako ne spada med aktivne nosilce omenjenega jezika.

Med neštetimi inačicami najdemo tudi takšno, ko na začetku šolanja poučujejo vse predmete v maternem jeziku učenca, ki jezika večinskega naroda ne obvlada, ker je recimo otrok emigrantov. V višjih razredih potem postopoma uvajajo jezik večinskega naroda, kar je najbližja pot, ki vodi k asimilaciji.

Tretja varianta je prava oblika dvojezičnega pouka, ki pa tudi ni homogena, temveč ima celo vrsto inačic, med katerimi gotovo tudi mi lahko najdemo tisto, ki je za naše razmere najbolj primerna. Pouk je lahko organiziran tako, da se v enem šolskem letu učijo določene predmete v enem, druge predmete v drugem jeziku, v naslednjem šolskem letu se pa jeziki in predmeti med sabo menjajo. Posamezne predmete poučuje vedno tisti dvojezični učitelj, ki obvlada ravno aktualni jezik na ravni primarne materinščine. Časovni intervali so lahko tudi krajši, jezika se lahko menjata na primer tudi mesečno ali celo dnevno. Zelo naporno bi bilo menjati jezik pouka vsako uro, ker človek rabi nekaj časa, da se »aklimatizira«. Drugo vprašanje je seveda takšna oblika pouka, kjer poteka pouk znotraj vsake šolske ure dvojezično. Če je to stalna metoda pouka, bo preklapljanje postalo neke vrste psihični avtomatizem, ko izoblikuje učenec asociacijo ne le med predmetom, pojavom itd. ter njihovim besednim izrazom,

temveč tudi med le-temi poimenovanji na relaciji obeh jezikov. Vprašanje je le to, ali je potrebno, da vsak človek to sposobnost obvlada, kar je pri tolmačih in prevajalcih seveda nepogrešljivo. Pri tej varianti moramo paziti na to, da bomo podajali novo snov enkrat v enem, drugič v drugem jeziku, da se bo učenec navadil posluževati se uporabe obeh jezikov za pridobivanje novih informacij. Veliko pozornosti moramo posvečati tudi temu, da se bo učenec naučil tudi interpretiranja v obeh jezikih, da se pri posameznikih ne bi predčasno izoblikovala dominacija enega ali drugega jezika. Ker je pa to naravni proces, mora učitelj pri posameznih učencih vedno angažirati »balansno terapijo«, drugače lahko zavije jezikovna kompetenca enega ali drugega učenca ali celo ves pouk v monolingvistično smer. Ta je pri Porabskih Slovencih naravno madžarski jezik, dominancijo katerega moramo nenehno zamenjati z optimalno interakcijo madžarskega, porabskega in knjižnoslovenskega jezika. Pri tovrstnem pouku je izredno važno, da se ukvarjamo z učenci individualno, pri čem je osnovni predpogoj uspešnosti dela seveda majhno število učencev v razredu.

Bilo bi lahkomišno dejanje ex cathedra izjaviti, katera oblika dvojezičnega pouka bi bila na našem slovenskem območju najbolj konstruktivna, pa tudi uniformizirana shema dvojezičnega pouka za vse narodnosti v naši državi bi bila napačna odločitev. Le-ta se mora prilagajati vsakokratnim pogojem, ki jih moramo nenehno prilagajati spremembam, aktualnemu stanju uporabe in obvladanja jezika na narodnostnem ozemlju.

Suzana Guoth

Bola de se čüjo Radio Monošter

16. septembra je velki gasilski žerjav (daru) stau pri tistom tórmi, gde Radio Monošter ma goradjano anteno tó. Pri *Franceki Mukiči*, direktorji Radio Monošter, sem se informirau, če tau nas, poslušalce kaj dosege, ka so nauvo anteno gora djali.

Zdaj so edno nauvo anteno gor djali, sledi pa ešče eden nauvi oddajnik tó baude. Samo k tauma ešče trbej radijsko dovoljenje prositi. Če tau dobijo, te de antena že z nauvim oddajnikom delala pa de se radio Monošter doste baukše pa krepše čüjo v Porabji. Dočas, ka nede dovoljenja, dočas de z nauvo antenov pa s starim oddajnikom šlau. Dapa že zdaj je baukše, zato ka je ta antena baukša kak tista, stera je prvin bila. Stara je kaulivrat v vsakšo smer oddajala. Dapa za volo Austrije je nej tak krepka bila, kak bi trbelo, zato se je vsepovsedik nej čüjo radio. Nauve antene so že usmerjena od Gorenjoga Senika do Andovec. Najbole važno je, ka de se dosta krepša oddavalo. Do tejša mau so 130 W meli, nauva antena z nauvi oddajnikom de pa 5000 W

krepka. Zdaj, če de vse dobro, samo tisti nedo čüli Radio Monošter, šteri ižo za brgaum majo pa eden tau Gorenjoga Senika. Zato ka tej radijski valovi gnako dejo, ka je pa za brgaum, tisto je že zakrito. Če de vse dobro šlau, nauvi oddajnik pa antena ta že za en mešec delala. Dobro bi bilau, če bi kaj lidge glas dali, tisti, steri so do tega mau nej čüli, zdaj pa čüjejo radio. Ali tisti, šteri so do tejša mau čüli, potejn pa več nedo čüli. Vüpamo se, ka taše nede. Stauprocentno nede brez Gorenjoga Senika, zato ka so tau uradno dolazaprlji Avstrijci. Nega taše frekvence, štera bi nej mautila sausedne rosage. Zdaj še prejk politike pa zunanji ministrov do probali, če kaj leko dosegejo za Gorenji Senik.

K.H.

HODI DÜŠA NA BOŽO POT

»Hodi düša na Božo pot, na Božo pot za Jezušom, za Jezušom na goro, na goro visiko.« Tak smo v soboto, 17. septembra, spejali na avtobusi, šteri je pelo 30 romarov na prouško, na Božo pot. Spejali smo svete slovenske pesmi pa molili čislo. Zveza Slovencev je organizirala romanje za Porabske Slovence, šteri pomagajo v svoji faraj.

Hrastnika, Ferenci Merklji z Gorenjega Sinika in Lojzeta Kozarji iz Odranec vodo župnik Jože Rus iz Dragatuša. Pri meši smo vsi romari spevali slovenske pesmi, porabski romari pa so par pesmi na veliko veselje drügi romarov sami zaspevali. Pozdravo nas je Damjan Kejžar, šteri je pred dobrim mesecom iz Törnišča prišo v to faro za župnika.

Porabski prauškarge pred cerkvijo v Odrančaj
Posnetek: F. Merkli

Prva postaja je bila v Odrančaj v cerkvi Svetoga Trojstva z novimi tremi törmi. Cerkev so zidali pred 40 leti, törme so pa nej smeli. Lani so ge napravili, tak ka je zdaj cerkev lepa kak džündž. Zmolili smo Očanaš na grobi pokojnoga odranskoga župnika Lojzeta Kozarja, šteri je biu krščen v cerkvi na Gorenjom Siniki. Od tam smo se pelali prek Müre pa Drave proti gori, štera se zove Svete gore. To je stara Marijina Boža pot, kam so že inda romali tak Slovenci kak Hrvati. Svete gore so poleg slovensko-hrvačke granice pri kraji Bistrica ob Sotli. Zadnji, fejest strmi tau poti smo mogli iti peški. Eni so pravli, ka so greje za pet let dojdoslüžili. V cerkvi so nas že čakali romari iz Dragatuša v Beli Krajini in iz Hrastnika. Vküper z njimi smo slüžili sveto mešo, štero je ob Marku Tostovršniku iz

Na Sveti goraj smo dobili hrano za naše düše, telo pa je ešče delalo pokoro. Zato smo se s Svetij gor odpelali v Olimje, ka smo si v restavraciji Haler düšo k teli privezali. V Olimji smo si poglednili cerkev, v šteroj je škof Slomšek meo novo mešo. Poleg cerkve stoji klošter, v šterom so nigda barati nej samo Boga molili, liki dosta dobroga napravli za lidi. Poleg vsega drügoga so meli lekarno, apotejko, v šteroj je bilo vsefele vrastva. Lekarna v Olimji je ena od najbolje stari lekarn v Evropi. Župnik Ernest Benko nam je pokazo lekarno pa veseloga obraza vö ovado dosta receptov za zdravo življenje. Najbogše vrastvo so nej tablete, liki spoved, ka svojo düšo pozdravimo, te je tejlo tü včasi bole zdravo.

»Hodi düša na Božo pot,« smo tadale spevali, pa se pelali ešče na eno goro do cerkve

svetoga Roka nad Šmarjem pri Jelšah. Gor po bregi vodi peška pot od kapele do kapele. Vsakša kapela pomeni eno štacijo križne poti. Župnik Ferenc Merkli se je nej zbojo deža pa nej strmoga brega, pa je peški šou gor do cerkve. Mi drügi pa smo pokoro že na Sveti goraj odslüžili, zato smo se z avtobusom odpelali do cerkvenoga praga. Cerkev so postavili pred skoro štiristo leti, gda je küga morila.

»Hodi düša na božo pot.« Na goro pa več nej. Pot za Jezušom nas je pripelala na Ponikvo. Župnik Miha Herman nam je pokazo cerkev, v šteroj je biu krščeni blajženi škof Slomšek. Odpelali smo se ešče na Slom, do Slomškove rojstne iže.

Pred nami je bila ešče duga pot, zato smo se mogli paščiti proti domi. Že v kmici smo se pelali nazaj prek Drave pa Müre. Celo pot smo spevali lepe slovenske pesmi. Vera je samo pravla: Številka ta pa ta. Začala je spevati pa vsi smo brž pomogli. Pa te je nazadnje pot prekratka bila, ka so nej vse pesmi na vrsto prišle. Vidlo se je, ka lüstvo zna spevati, pa ka rado speva, samo priliko njemi trbej dati. Kakša velka škoda bi bila, če bi se vse te lepe pesmi pozabile. Zato pa trbej vö ponücati vsakšo nedelo, vsakšo sveto mešo, pa spevati svete slovenske pesmi.

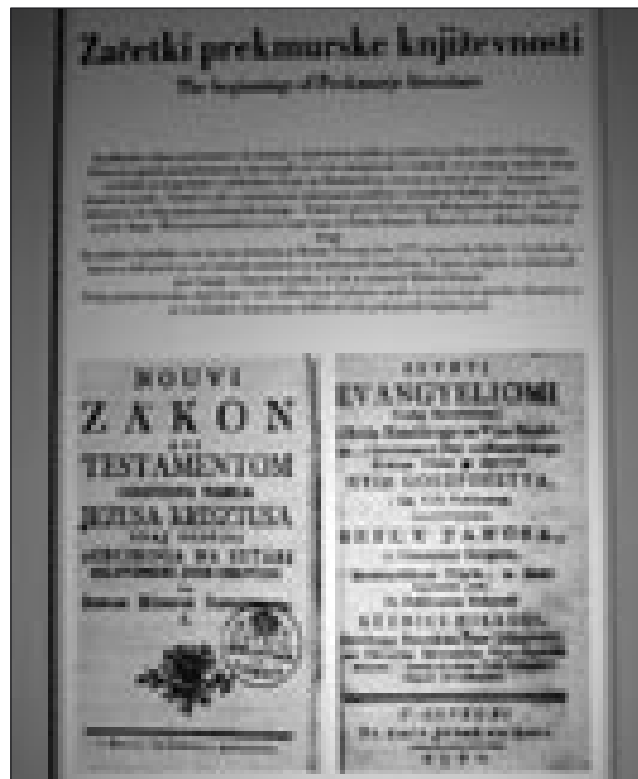
»Mati Boža, o Marija, daj da tvoja bom lastnina... Z vüpanjom etak bom vsigdar zazavo, Marija pomaga, le zovimo jo. V tom verjem pa vüпам in merjem sladko: Marija pomaga nam v sveto nebo!« Tak smo molili s paperov, štera nam je Vera priskrbeli. Lepa slovenska molitev naj vsem porabskim Slovencom pomaga v sveto nebo. Zato jo doma tü trbej moliti. Vsi proš-karge, romarge do go od zdaj naprej gvüšno ešče bole vörno molili. Vsi drügi pa njim pomagajte! Dja tü pomagam.

Lojze Kozar

Pripovejsti iz Muzeja Murska Sobota

Knige v domanjoj rejči

V Muzeji Murska Sobota posebno mesto ma tisti čas v zgodovini (zgodovina znamenüje tisto, ka se je že zgodilo), gda so naši stari med obema rekama, med Müro pa Rabo, dobili svoje prve knige v svojoj rejči, steroj gnesden pravimo prekmurski pa porabski dialekt. Za najstarejšo knigo v našoj domanjoj rejči vala kniga Agenda vandalica, stera je bila vödana davnoga leta 1587. Za svoje delo v cerkvi pa zvün nje tö so jo nücali domači evangeličanski dühovniki. Med njimi Mihael Bakoš tö, steri o toj knigi piše v ednom pismi svojomi prejdjnomi v Bratislavo. Dapa ta kniga zagnouk vala za zgübleno. Leko, ka ger geste kakšna kniga Agenda vandalica, dapa tou je gnesden nej nikomi poznano. Zato vala zagnouk za prvo knigo v našoj domanjoj rejči kniga Mali katechismus, ka ga je leta 1715

za drukanje pripravo Franc Temlin, rojeni v vesi Krajna, na pouti od Sobote do Giderovec pri avstrijski granici. Temlin je biu lüteran ranč tak kak Miahel Sever iz Vaneče. Sever je na sveklo dau leta 1747 knigo Red zvelicsánstva. Za največkšoga od evangeličanskih pisatelov in dühovnikov, ka so lidam pa vernikom v Prekmurji in Porabji dali njihove prve knige v domanjoj rejči, pa vala Števan Küzmič. Najprva je 1754. leta napiso knigo Vöre krsztsánszke krátki návuk in po tistom je leta 1771 vödau Nouvi zakon ali Testamentom. S tou knigo so naši stari dobili Nouvo zavezo Svetoga pisma v svojom jeziki, v svojoj maternoj rejči.

Pripovejst iz Muzeja Murska Sobota nam pripovedavle, ka so enavngeličanski dühovniki dali svojim lidam materno rejč, napisano v knjigaj. S tejm so njim pokazali, ka se leko v njihovi materni rejči pišejo takšne velke knige, kak je Sveto pismo, kniga vsej knjig. Pokazali so njim, ka je ta lejpa rejč, živeča med Müro pa Rabo, ranč telko vrejdna kak vogrška, nemška ali pa latinska rejč, stero so njim šle žmetno v glavou pa doj z gezika. S tejm so se držali včenja svojoga vučitelja Martina Lutera, steri nij je včiu, ka trbej božo rejč lidam tumačiti pa pripovedavati v njivoj maternoj rejči, stero najbolje razmejo, pa na stero se prsegajo.

Miki Roš

OD SLOVENIJE...

Proslava ob vrnitvi Primorske k matični domovini

V Portorožu je 16. septembra potekala prva državna proslava ob vrnitvi Primorske k matični domovini, na kateri je spregovoril predsednik vlade Janez Janša. 15. september 1947 je dan uveljavitve mirovne pogodbe, ki so jo z Italijo podpisale zavezniške sile med drugo svetovno vojno, med njimi tudi Jugoslavija. V Sloveniji naj bi ta dan kmalu uvrstili med državne praznike. Vlada je namreč v predlog novele zakona o praznikih in dela prostih dnevih, ki naj bi jo kmalu obravnaval državni zbor, uvrstila dva nova praznika. Tako bi po novem obeleževali 15. september kot dan vrnitve Primorske k matični domovini in 23. november kot dan Rudolfa Maistra, dosedanja dan samostojnosti, 26. december, pa bi preimenovali v dan samostojnosti in enotnosti.

Parlamentarni odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide, ki je za plenarno zasedanje pripravil novelo zakona o praznikih in dela prostih dnevih, je na predlog petih prekmurskih poslancev - kljub nasprotovanju vlade - predlog dopolnil z uvedbo še enega praznika, 17. avgusta, kot dneva združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom.

Srečanje mladih v Stični

Več kot 8.500 mladih iz vse Slovenije se je v samostanu v Šentvidu pri Stični zbralo na festivalu mladih Stična 2005, letnem praznovanju mladosti in vere. Vseslovensko srečanje katoliške mladine sta pripravila Medškofijski odbor za mladino in Društvo SKAM - Skupnost katoliške mladine. Srečanje mladih v Stični je bilo, po besedah ljubljanskega nadškofa Alojza Urana, dobra injekcija življenja, ki jo slovenski prostor zelo potrebuje.

Slovenec na čelu SECI Centra

Mitja Močnik, zaposlen na ministrstvu za zunanje zadeve, je bil v Bukarešti izvoljen za novega direktorja Regionalnega centra za boj proti čezmejnemu kriminalu - SECI Centra. Funkcijo direktorja bo prevzel z iztekom letošnjega leta.

HVALA, FOLKLORISTI!

Vöjppamo, ka 11. september 2005 ostane v lejpom spomini gorejnjeseničkim plesalcom. Nji je svetila sama ves, vse pozvane kulturne skupine s svojim programom pa Slovenska zveza, stera je pripravila té svetek. Najlepši tau toga svetka je bijo, gda so ji gostje, funkcionarji, politiki pa predstavniki domanji kulturni skupin s toplimi rečami pozdravljali pa njim lejpe darila darüvali. Skupina si je tau poštenjé, té svetek zaslöjžila s tejm, ka se že prejk dvajsti lejt tröjdi, naj domanji plesi tadale gora ostanejo. S strani Slovenkse zveze smo se etak spaumnili na zgodovino skupine, na tau, ka vse so preživeli, rejšili, tü pa taum trpeli, ka so leko zadobili 20. jubilejni svetek. Rejč odleti, ka je napisano, ostane - pravi pregovor: Zatok objavlamo guč sekretarke Zveze Klare Fodor na 20. oblejtnici seničke folklore.

»Folklorna skupina Gorejni Senik, stera sveti 20. jubilej, je že pred lejtami gratala ena najboljša poznana, ijšrašnja porabska amaterska skupina, tak v Sloveniji kak na Vogrskom. Kamakoli pela paut té mlade folkloriste, v kauti svojoga srca furt s seov ne sejo svoj rojstni kraj, Gorenji Senik. So ponosni, ka so z Gorejnjoga Senika, so srečni, ka s svojimi plesi nika dobroga leko včinijo za svojo ves. Tau, ka 20. jubilej njivoga dela svetimo kak glaven program vaškoga dneva, tü tau kaže, ka ves skupino drži za en falaček vesi. S svojim znanjom želijo nika lejpoga poniditi, podariti v imeni vesi. Z indašnjimi gorejnjeseničtjimi - bola - porabskimi plesi predstavljajo, nota kažejo erbijo naši prednikov, starcov, stera bi brezi njivi večlejtni trüdiv že v pozabo odišla. Domanji plesi znanjajajo bogastvo Porabski Slovincov. Najvekšo karážnost ranč plesi nosijo v seba s pesmimi pa muziko, zatau dobi skupina dosta pozvanj pa pohval, nej samo od slovenski, liki od vogrski organizacij tü. Djédro folklorne skupine se je vzelo za tau že več kak dvajsti lejt, ka v svoji rojstni vesi z mladinov vöpostavi folklorno skupino. K tomi so dobili volo, motivacijo že v osnovni šauli od lerece Margite Mayer, stera je na pobudo ravnateljice šaule Erike Glanz ustanovila mlašečo folklorno skupino. Margita se leko ima za srečno, uspešno mentorico, ka se ji je tak dobro pršikalo prejkdati radost, veseldje, ljubezen do porabski plesov. Mlašeča folklorna skupina od tistoga mau dela na šauli. Njeno delo je po-

svojo rejč, ma leko zavüjppamo, za vse se briga, vözopodi, naj majo, ka njim je potrebno za dobro delo. Največ se tröjdi za tau, naj mlade dekile pa pojbe leko pridobi za plesanja pa naj skupina leko ma živo muziko. Gnesden je ranč tau dvaugo najboljša težko delo na kulturnom področji. Zatau smo pa skočili z veseldjom na pomauč, gda so nas prosili, naj na šauli njivi mali mlajši tü leko majo svojo folklorno skupino.

Senička folklor na odri ob 20. obletnici

magala že v 80. lejtaj leranca Marija Rituper iz Murske Sobote. Gda so pa vöostali s šaule tej mlajši, so probali sami tadale plesati, depa brž so gora spoznali, ka tau samo ne dojda, če radi plešejo. K tomi trbej človeka, steri že ugled, izkušnje ma, steri se vej na paté postaviti za skupino, je aktiven, zatau poznan pa priznan človek, ma dosta stikov, zatau finančno pomauč tü leko spravi, je tak v glavej kak v srceji pravi Slovenec. Tak so prišli tej mladi k Lujzeki Hanžeki, steroga so zaprosili, naj vodi njivo skupino. Lalini je od tistoga mau ena najboljša svejtla zvezda na svejti ta folklorna skupina. Energijo, mauč, volo je ranč od tej mladi folkloristov daubo, steri so skaus vödržali, so ma furt bili na pomauč, so vördjali v njem pa v skupini. Gda ga je pred trejmi lejti motor od znautra opozauro, naj si pomalej deje z delom, naj má bola mirno življenje, je na mesto sebé mirno leko postavio Andraža Sukiča, steri je med drugim ustanoviteu, steber skupine. Andraž uspešno, z veliko odgovornostjo vodi folkloriste, drži

Tau, ka na gnes folklorna skupina ma bogati repertoar, se zvöjn plesalcev leko zahvalimo strokovnjakom iz Slovenije, steri so ji nota navčili plese. Najvekšo pomauč so dobili od največšoga strokovnjaka za slovenske plese, gospa Mirka Ramovša iz Ljubljane, sto je razisko, na oder postavio, nota navčo vse porabske plese. En-en splet slovenski plesov so se leko navčili štja od Valerije Žalik iz Beltincev, od Viktora Slavinca iz Boreče v Prlekiji pa od Jelke Pšajd na Štajerskom. Na največšo veseldje Slovenske zveze pa skupine se nam je lansko leto pršikalo dobiti mlado, dobrodušno, prijazno pa dobro pripravljeno mentorico iz Destrnika, Jelko Pšajd, stera nam je ranč tak na pomauč pri ohranjanji maternoga djezika tü.

Meli so več domanji fudašov, najduže Ferina Šuliča, po domanjom Djančkona, steri je en čas emo ansambel Porabje tü. Zgodilo se je pa, ka so folkloristi ostali brezi muzike. Zatau smo dali posneti vse na CD-ne, naj leko majo nastope, vaje. Gnes majo mladoga,

pridnoga fudaša, steromi stau procentno leko zavöjppajo, tau je Matej Smej iz Hotize. Skupina je v dvajsti lejtaj mejla prejk stau nastopov doma na Vogrskom, v Sloveniji pa Avstriji. Zvöjn Porabja pa Prekmurja, kam so bili največkrat pozvani, so se nota leko pokazali od Kopra, Portoroža, Ljubljane do Budimpešte, Mosonmagyaróvára, Székesfehérvára, Celovca. Skupino je finančno pomagala, goradržala od 1985. do 1990. leta občina Gorenji Senik. Od tistoga mau, ka se je 1990. leta ustanovila Slovenska zveza, tak finančno kak moralno zveza ma brigo za skupino. Pokriva ceringo gvantanja, mentorov, muzikantov, vaj, nastopov, pautni stroškov, vse, ka je potrebno. Ranč tak pomaga pri organiziranji njivoga dela, njivi nastopov.

Na Slovenskoj zvezi pošötjvamo njivo delo in tau priznamo tak pred njimi kak pred drüdjimi lidami. Tau se tü mora vedeti, ka brezi finančne pomauči Slovenije bi Slovenska zveza ranč eno skupino nej mogla goradržati, nej pa trinajset, s toga polonja na Gorejnjom Seniki, ka vali domanje lidi. Matični rosag, Slovenija etak tü pomaga pri tejm, naj se porabska slovenska rejč, kultura ohrani, naj Slovenci v Porabji pravi Slovenci leko ostanemo. Za tau pomauč se v imeni Slovenske zveze pa jublantov lepau zavalim Uradi R Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu pa Javnimi skladi za kulturno dejavnost v Ljubljani. Zvöjn toga se za finančno pomauč zavalim štja Javnimi skladi za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, domanjoj slovenskoj, lokalnoj pa Državnoj slovenskoj samoupravi. Naj se nikdar ne pozabi v vesi tü nej, ka 1985. leta ustvaurjena, ustanovljena folklorna skupina nej samo folkloriste djala za ijšrašnje, liki samo ves, Gorenji Senik tü. Ranč tak Slovensko zvezo tü. Vsejm, posaba, steri ste gdasvejta plesali sami tü, ali na kakšnikoli način pomagali folklorni skupini, ka je leko zadobila 20. jubilej, Baug plati!»

Klara Fodor - sekretarka

»RANČ SAM ČREJVLE PUCO«

11. septembra je svetila 20. obletnica folklorna skupina Gornji Senik. Velki svetek je bijo tau za njé, dosti priznanj in topli reči so dobili. Mi, šteri smo je gledali, mislim, ne vejmo, kelko trüda pa švica je v tejm, ka tak na léki, lepau pa nagnauk plešejo plesalci. Od tauga je nam pripovejdo *Lali Hanžek*, steri je sedemnajset lejt vodo folklorno skupino.

• *Lali, dja sam vsigdar tak mislo, ka si ti tö pleso gnauksvejta pri folklori. Zdaj sam zvedo, ka nej. Kak si te prišo do tauga, ka si je vodo?*

»Tau je tak bilau, ka so trge folkloristi končali osnovno šaulo. Tam so se že včili plesati pa so nej meli tadale možnosti za tau. Nikdar ne pozabim, gnauk eden večer so prišli, gda sam ranč črejvle puco. Andraž Sukič ešče zdaj dostakrat pita, če ešče mam te črejvle. Pa so mi te tam taprajli, ka bi oni tadala plesali, samo nejmajo nikoga nej za vodstvo, pa bi dobro bilau, če bi ge tau prejkvzejo. Tau se je tak začnilo.«

• *Kakšen je bijo začetek?*

»Leko povejm, ka žmeten. Malo pejnez je bilau pa tü na Seniki je folklornej mejla tradicije. Vse smo od fundamenta mogli začniti. Ka so oni plesali v šauli, tisto je bola mlašečo bilau. Potejm sta strokovno začnili pomagati Marija Rituper pa Mirko Ramovš. Prve porabske plese je gospaud Ramovš tü na Gorenjom Seniki dolazamerko pri Kolarini. Pa tau smo se te mi navčili.«

• *Kelko parov je začnilo?*

»Na začetki je bilau vejn sedem-osem parov, več trno nikdar nej bilau. Zato, ka so se menjavali, edni so prišli, drugi so odišli.«

• *Kak tau, ka so se tü na Seniki mladi vzeli za tau?*

»Ge tak mislim, ka tisti, šteri so začeli, so v šauli dobili volau za tau. Zato ka tam so oni že odli v folklorne tabore.«

• *Kelko parov je plesalo vsevküp pri folklornej skupini?*

»Ge tak vejmo, tisti, šteri so spoj aktivni bili, kauli šestdeset mora biti.«

• *V tej dvajsti lejtaj je bilau dosta vse lejpoga pa dobroga, dapa tak mislim, bile so težave tü.*

»Najbola težko je bilau z muzikov. Z muzikov smo meli

Lojzek Hanžek je ob 20. obletnici daubo častno Maroltovo značko

vsigdar probleme. Na začetki smo meli enga fudaša, dapa on je spoj težki pa čuden človek bijo. Od njega edno kratko zgodbo tapuvejm. V Beltince smo šli na festival, na dvadnevno. Prvi den smo v Radencaj meli nastop, gde je eške z nami biu. Večer je pravo, ka on v Soboto dé, zato ka tam ma žlato, dapa zazranka de pri Zvezdi nas čako, nej ka bi ga tam njali. Rejsan, zazranka pri Zvezdi stanemo pa ga čakamo, dapa zaman, ka je naš fudaš dolastaupo. Tak ka smo v Beltince brezi fudaša prišli. Tam nas je že Milan Zrinski čako. Dolastaupim z autobusa pa ma pravim, ka je. »Njaj, njaj, vej nika že baude, vejpa mi mam muzikante.« Tak smo te pupudneva nika vküp zoštimali pa smo večer leko meli nastop, ka so nam špilali Kocipri. Žmetno ešče bilau na začetki, ka smo nej meli noše. Prvi gvant nam je mauž od Irene Barber zašijo, zato ka je on sabau bijo. Eden

čas smo tauga nosili, na pa te, gda je sakalovska folklorja razpadnila, te smo od njij dobili gvant.«

• *Mislim, tebi je tü žmetno bilau, gda si vodstvo prejk mogo dati, nej?*

»Žmetno, spoj žmetno, ešče zdaj mi je žmetno. Žau, dapa

zavolo zdravja sam mogo pistiti. Tam »vrkar« so mi tak prajli, ge sam pa posluššo nanje.«

• *Ka je bilau tebi najlepše v tej dvajsti lejtaj?*

»Dosta vse lejpoga je bilau. Dosta smo se trüdili pa švicali, naj nastop taši bau, kak mora biti. Dapa človek tau vse pozabi, gda je vidi na odri, kak lepau plešejo. Meni je tau najlepše. Istino,

ka zvün tauga ešče dosta vse lejpoga bilau. Več kak stau nastopov smo meli, v dosta mejstaj smo odli, dosti varašov vidli pa smo se spoznali z dostimi folklornejmi skupinami.«

• *Ka pomeni biti folklorist na Gorenjom Seniki?*

»Tak smo kak edna velka držina. Mam športno pa gasilsko društvo, dapa ge se med folkloristi počütim najbaukše. Ge tak mislim, ka tau lüstvo drügo srce ma, tej delajo za kulturo pa tak, ka njim nej mujs. Oni sami od sebe čütijo tak. Pa gnesden je tau nej tak léko, gda niške nejma časa za nikoj nej. Tak vidim, ka so tej bola za enga drügoga. Lejpa navada je, ka gda se mladi folkloristi ženijo, te cejlo skupino pozovejo na gostüvanje. Dapa demo te tö, če kaj pomagati trbej. Dostakrat smo bili pomagat, gda so mladi pari rame zidali.«

• *Vsakši se leko vzema za tau, ka de folklorist?*

»Žau, nej. Bilau je tašo, ka

je srmak na telki sto plesati, dapa za vruga ma je nej šlau. Kakoli smo ma pomagali, nej šlau pa nej šlau. Zato ka niši taši trdi bijo pa nej vedo staupti tak, kak bi trbelo. Človek mora v sebi meti občutek za muziko pa ritem, ovak nede.«

• *Pri tisti paraj, šteri so se oženili, do te njini mlajši zato znali plesati?*

»Do tejša mau tak vögleda, ka tisti mlajši, gde stariške plešejo, tö znajo. Dostakrat se smejemo na tejm, gda tau naprej pride. V Beltincaj smo meli gnauk eden nastop, pa kak mladi, so se že zato malo vküparali pa nej samo na odri, liki večer tö. Pa tak se je zgodilo, kasta mladiva, steriva sta te ešče nej bila oženjeniva, staurila edno malo plesalko. Ta mala zdaj že v osnovno šaulo odi pa tam pleše. Tak, ka tašo se je tö zgodilo.«

• *Gda folkloristi plešejo, te jim noge gledaš ali vsevküp cejlo skupino?*

»Ge sam jim vsigdar noge gleda, kak staplajo, če tak kak trbej, ali če so se kaj zmejšali, sam je včasim vpamet vzejo. Dapa tau sam največkrat samo ge vpamet vzejo, publika nej.«

• *Velka briga je za voditela biti pri folklornej skupini?*

»Tau vejš. Dosta težav smo meli z nošami, s pejnazi. Če smo kama šli, te tisto vse zorganizirati, tašuga reda je telefon nonstop cingo. Bilau je tak tö, ka smo se svadili med seuv. Nej léko delo za voditela biti.«

• *Kak ste se leko svadili?*

»Tašo se ma zgoditi, gda z lüstvom delaš. Bilau vejn eni dvakrat, ka smo se na vajaj svadili. Oni z menov, ge z njimi, tak ka sam je tapovrgo. Domau sam üšo pa sam pravo, ka tau več ge nemo delo. Potistim nej na dugi so prišli pomé, naj delam tadala pa sam ge üšo. Bilau je tak, ka so oni nej meli istino, bilau je tak, ka ge. Dapa važno je bilau, ka je vsakši samo dobro sto.«

K. Holec

... DO MADŽARSKE

Načrti za cesto med Verico in Gornjim Senikom na mrtvi točki

Samoupravi Gornjega Senika in Verice že nekaj let načrtujeta, da bi zgradili cesto med dvema naseljem, ki sta drugo od drugega oddaljeni le tri kilometre. Po sedanji cestni mreži je pot z Verice do Gornjega Senika dolga 30 kilometrov. Pri pripravi dokumentacije in načrtov za cesto so finančno pomagale tudi goriške občine. Zadeva se je zataknila zaradi organizacij zelenih, ki se ne strinjajo z načrtovano traso ceste, kljub temu da je vodila po tej trasi cesta (kolovoz) med vasema tudi nekoč. Namesto te povezave predlagajo cesto, ki bi vodila preko Slovenije in bi dvakrat prečkala državno mejo. Ta rešitev bi bila veliko dražja, kajti cesta bi bila dolga kakih 30 kilometrov, in niti ne bi pomagala Verici, kajti vas bi ostala »slepa« vas.

Seja Slomaka

23. septembra je v prostorih Državnega zbora R Slovenije potekala seja Slovenske manjšinske koordinacije, na kateri so ocenili trenutni položaj slovenskih manjšin v Avstriji, Italiji, na Madžarskem in Hrvaškem in spregovorili o skupnem obisku v Evropskem parlamentu marca naslednjega leta.

Pred sejo Slomaka je zunanji minister R Slovenije dr. Dimitrij Rupel sprejel predsednike krovnih organizacij Slovencev v zamejstvu.

Programi, prireditve

• Od 30. septembra do 2. oktobra bodo števanovske ljudske pevke gostovale v Sobotici v Vojvodini. Na gostovanje jih je povabilo Slovensko društvo Triglav.

• 8. oktobra bo Slovensko društvo v Budimpešti praznovalo 15. obletnico ustanovitve.

NAZAJ V ROJSTNI KRAJ

Ali pa nej vcejlak, dapa nazaj v rosag, iz steroga sta odišla pred skurok petdesetimi lejtami. Kak sta odišla, kak pa zakoj sta iz Švajca nazaj na Vogrsko prišla, tau je bila glavna tema našoga pogučavanja s teticu *Pülćino Micko* pa njenim možaum *Drawcin Toni-nom* (po domanje). Zakonski par Čerpnejak sam srečala na državnem srečanji Porabski

»Na Štajersko smo šle, ka je Pülćina Ana tam mejla spoznane, eno familijo. Tam smo te notrik šle k rami, vnoči v dvej vöri. Nejsmo stejle gorbidity lüstvo, Ana je znala, gde majo ključ, šle smo v zemenico, tam smo spale do zranka. Stare žakle smo najšle, s tistimi smo se notodenile. Gda je prišo gazda, se je zbojo, ka je nas tam najšo: „Jej, ka te vi tü

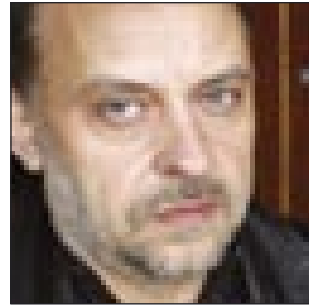
»Gda sam tavö prišla, sam nej ojdla delat, ka so mlajši prišli. Mam pet mlajšov pa devet vnukov. Doma sam bila z mlajši, gda so pa mlajši že v šaulo ojdli, te sam ojdla delat v vöriño fabriko na pau dneva. Osem lejt sam delala. Mauž je bijo montažer, odo je popravlal mašine za gvant prati, za pejglati. On je lejpo delo emo, ka je sam svoj gospaud biu.«

• *Kak tau, ka ste nej nazaj v našo krajino, na Gorenji Senik prišli?*

»Tau nej tak naleki. Ka bi mi na Gorenjom Seniki delali? Bi leko tam tö ižo kupili, dapa mi smo go v Sárvárü kupili, ka Sárvár ma zdravilišče pa mi se trno radi kaupamo. Gda smo eške v Švajci bili, smo vleti tö vsigdar es na Vogrsko ojdli se kaupat, v Zalakaros, Hajdúszoboszló, Bük. Mamo velko ižo, gda mlajši pridejo, mamo zavolé mesta pa se te leko idejo kaupat.«

• *Dugo ste živeli kraj od rojstne vesi, od tiste krajine, gde se slovenski guči. Pa itak tak lepau gučite materno rejč, kak če bi nigdar nej kraj od doma prišli.*

»Prva lejta, gda so se naši mlajši narodili, smo slovenski gučali. Trgé starejši mlajši so znali pa eške gnes znajo slovenski. Kak so mlajši rasli pa v šaulo ojdli, te smo začnili nemški gučati. Bojala sam se, ka se ne navčijo tau rejč pa kak do se te v šauli včili. Zatok je škoda gé, ka smo mlajše nej tadala včili nej slovenski pa nej vogrski. Gnesden dostokrat pravijo, če bi rejč znali, bi tö leko es prišli živet. Te sam jim pa pravla, mi smo tö nej znali nemški eno rejč nej, gda smo v Švico prišli. Pa smo nikoga nej meli tam, ka smo sami na tihinsko prišli pa smo zatok živeli,« se smegéjo teticu Micka pa pravijo, ka radi odijo na srečanje, ka se leko srečajo s starimi spoznanci.

Feri Lainšček

KAK SE ROUŽE SELIJO

Mlada ženska de gnouk stoupila s poti.

Mladi moški de pomislo, ka me namerava pobegniti.

No, ona de se te samo prignola pa de ftrgnila maličko roužo. Zavrtelja de jo med palcom pa kazalcom, jo prdenila pa si jo dobro oglednila. Ešče na njenom obrazi de videti, ka joj je rouža strašno lejpa. Ja, tam v travi do se njene velke oči pa smejale. V tistom momentu de pa takša, kak je bila včasi. Mlada pa veselja. A tou de rejsan samo moment. Zato ka te, gda de stoupila nazaj na pout pa de poglednola svojoga moškoga, te de že pa gledala izpod nagubanoga čela.

»Si mi ti gučo o tom, ka se tüdi rouže selijo?« de ga pitala. »Ali pa sam tou v kakšoj knigi preštejla?«

»Toga ne razmejn,« de se čüdivo.

»Samo ka je znankar istina,« de zašugtivala. »Gda čütijo, kaj in kaj ne paše pa kaj njim je nej dobro, te se začnejo pomalek premikati...«

»Premikati!?« de se eške bole čüdivo.

»Ranč tak,« de skumavala. »Pomali. Leto za letom. Vsakšo pout posejejo svojo semen malo dale kraj od mesta, gde se njim ne vidi...«

»Ne vejm, ne vejm, če tou leko vörgem,« de zmigavo mladi moški. »Zagvüšno pa je, ka vse rouže toga ne morejo napraviti. Jej pa vse rouže ranč ne rastejo vö s semena. Ene majo lüke, druge korenje, tretje pa so trajnice. Takše se pač ne morejo seliti...«

»Mogouče je rejsan tak, kak praviš,« de mlada ženska na konci popustila. »Samo, znaš, že sama miseu, ka se leko tüdi rouže branijo, se mi tak fajni vidi,« de pravla. »Če bi se pa mené pitalo, če bi ges kakšno takšo mouč mejla, ges bi jim gvüšno dopustila, ka se preselijo, če jim ka ne paše...«

»Ja,« de skumo mladi moški pa de si grizo čobo. Nede me šlou v glavou, zakoj njoj je te tou tak važno. Tüdi se nede spitalo, ka me je ščeja s tejm praviti. Samo, gda de gnaok, za par lejt, v šanci zagledno maličko roužo, te de ga pa stisnola pri srceji. Samo, te de že kesno – mladi moški de te že sam.

Zakonca Micka in Toni Čerpnejak sta po 45. lejtaj prišla nazaj iz Švajca

Slovincov. Na srečanja sta prišla iz Sárvárü, za njega sta pa zvedla prejk naši novin. Vsigdar nasmejana gospa Micka eške itak tak žmano gučijo slovenski, kak če bi nigdar nej odišli z Gorenjoga Senika.

»21. februara 1957. leta sam odišla. Trno velki snej je biu, gda smo šle. Tri dekle smo šle prejk granice. Te so že granice dozzaperali pa je fejst nevarno bilau. Trno smo mogle skrb meti, naj nas ne zgrabijo. Pri Pülćinoj iži smo prejk potoka šle pa smo te mogle okaulik titi, ka so sodacke ojdli. Dosta smo mogle krauziti v lesej po snegej. Prva kak smo na granco prišle, smo mogle pa prejk potoka priti. Kufre smo mele, eden kufer nam je not v potok spadno, voda ga je tanesla pa smo ga te v kmici iskale. Najšle smo ga, dapa tisto je strašno bilau. Bojale smo se, ka bau, če nas zgrabijo. Pülćina Ana je pravla, ona dolare ma, če nas zgrabijo, te ona sodake dojjplača, pa nas pistijo.«

• *Na stero stran sta šle? Prejk na Slavsko ali na Štajersko?*

delate, zakoj ste nas nej gorbidity, leko bi v rami spale,“ je pravo.

• *Potistim ste v lager prišle?*

»Nej, me smo nej v lageri bile. Ge sam v Graci mejla žlato, materni brat, Locüvin Gusli, je tam živo. Tri mejsce smo pri njem doma bile, mogle smo čakati na papire, ka smo leko v Švajc šle. Nam je moj mauž poslo papire, ka je Švajc te več nikoga nej nutpüsto, če je nej emo tam žlato.

• *Gda je pa te vaš mauž odišo?*

»On je novembra 1956. leta odišo. Müva sva se v Švajci oženila pa tam mejla mlajše, tak ka je naša familija zdaj v Švajci.«

• *Kak tau, ka sta se viva tak odlaučila, ka iz Švajca nazaj na Vogrsko prideta živet?*

»Tü nama je zdaj bole leko gé. Ka müva penzijo dobiva, bi tam mogla trno nuttalati. Tam je vse drago. Tü pa več mamo, iz tiste penzije tü baušle leko živemo.«

• *Ka ste v Švajci delali, gda sta tavö prišli?*

M. Sukič

OPRAVIČILO

V našoj predzadnji številki smo na prvi strani naupek napisali od steri gasilcov so dobilo gorenjesenički gasilci avtone. Ednoga so dobili iz Ivančne Gorice, drugoga (cisterno) so pa za simbolično cejno odkupili od Prostovoljnoga gasilskoga društva Dolič-Šentflorjan na Koroškem. Za napako se opravičujemo.

RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 Mhz
Od ponedjelka do sobote
od 16. do 17. vöre,
v nedelo
od 12. do 14. vöre.

OTROŠKI

Miki Roš

IZ MOJOGA DNEVNIKA

Ime mi je Janina. Kelko sam stara, vam ne ovadim, ka se takšo deklin ne spitalve. Leko pa vam povejm, ka eške ojdim v šoulo. Dnevnik sam začala pisati zato, naj ne pozabim, ka se mi je zgodilo v dnevaj mojoga življenja. Na, vej človek ne mora samo tak tapozabiti, ka se njemi je zgodilo. Dapa nigdar se ne vej. Dnevi mojoga življenja so se začali pisati, pa je zato tou dnevnik, ka se v njem piše od moji dnevaj.

TAKŠI DEN, V STEROGA JE NUT ZRASLO MOJE ŽELENJE

Dragi moj dnevnik! Trno sam vesela zavolo vsega, ka se mi godi slejdnje dneve. Doživela sam rejsan lejpi rojstni den, ka ga nigdar ne pozabim; naš ata se je trno lepou vōpokazo.

Pa po tistom dnevi je bilou tadale kak v kakšnoj lejpoj nouti, stero so muzikaši igrali za rojstni den meni, mojomi brati Andini pa sestri Zani. Ne vej, če me razmejš, ka ti škem prajti? Nut v sebi tak čütim, ka mi je vsikši den lepše. Pa tak čütijo drugi v našoj držini tō. Tou se vidi po tejm, ka se trno dobro razmejmo med seuv, niške ne zdigne glas na drugoga, enomi je nej više drugomi pomočti, pa radi se mamo pa trno dobro se razmejmo. Dapa na gnešnji den se mi je zavolo vsega toga nika čüdnoga zgodilo.

Ja, dragi moj dnevnik, nej je dobro gé, če je vse preveč vredi pa lepou. Na tou sam gnes gor prišla. Sedeli smo pri večerdji. Trno dober den je biu za nami. Vsikšomi se je vse spunilo, ka je od njega čako.

Ge sam od vsega lejpora skur eksplodejrala. Takše fele euforija me je mejla. Pa sam škela, naj nam de eške bole lepou. Ranč smo pogeli trno žmano večerdjo. Meni se je eške lüštalo gesti našo domanjo šunko.

- Mama, prosim es nazaj na sto daj šunko. Ge mo eške eden falat, - sam jo lepou pro-

sila. - Pa vsikši de eške eden falat šunke, ka je rejsan dobra.

- Ge več ne morem nika nut v sebe sklasi, vej mi pa črvou gora pouči, - se je boužo po črvej naš ata.

- Kaj bi pa nej več šunke zo, - sam ga z laketom dregnila med rebra, - vej si pa možakar nej pa kakši pojbič. Eške naš pojep Andi več zej kak pa ti, - sam že davala velki falat šunke Andini na talejr.

- Ge tō več ne morem gesti! Mama, bole mi daj kaj za piti, ka sam žeden po toj šunki, - je brat Andi vkraj potisno talejr. - Ti gej, name pa na meri njaj! - se je zdrou na mene, ka sam vcejlak tiüma gratala, dokeč sam nej poglednila sestro Zano.

- Ti pa dun pogejš eške eden falat! - sam njoj zapovejdala.

- Dobro vejš, ka ge mesa ne gej m rada, ka sam bole vegetarijanka. Gnes je takši rejdko den, v sterom mi paše mesou. Zdaj pa dojde s tou šunko! - se je eške una zdrila na mene.

Na, tak je niške nej škeu več z meuv gesti šunke. Pa eške drli so se na mene. Nika me je zgrabilo za gut. Kak če bi skur začala djoukati.

- Te pa ge tō nemo več nika gejla, - sam ta potisnila talejr, ka se je čüjsko po stoli pa spadno na pod pa se spotro na makfalate.

TAKŠI DEN ZA VCEJLAK TIÜMA BITI

Dragi moj dnevnik, gnes sam cejli den nej skur nika gučala. Sram me je bilou. Eške v šouli sam bila skur brezi

reči. Že so si brodili, ka sam zbetežala, vej pa najbolje melem v našom razredi. Popoudnevi sam segnila v mojo bukso s prišparanimi pejnizami. V bauti sam kúpila ranč takšni talejr, kak sam

Tak, dragi moj dnevnik! Zdaj je biu ogen v streji. Od velkoga želenja, ka nam naj bou eške boukše pa lepše, se je vse vküper sünilo. Pa tou zavolo mene! Nagnouk je moje želenje veseldje pa dobro volou na nikoj spravilo. Nagnouk je vse gratalo nikšno prazno, črno pa žalostno. Vse me je začalo stiskavati pri srcej pa me je začnilo djoukanje eške bole stiskavati za gut. Začalo me je boleti, tou, ka sam naredla. In v tejm sam si zbrodila na eden guč eno tri dneve nazaj.

- Dober den! Kak si kaj sousesed, je pozdravo našoga ato soused Fudaš.

- Trno dobro, soused, trno dobro, - njemi je nazaj povedo ata. - Tak je vse vredi, ka bi me vejn bolelo, če bi eške boukše bilou, - se njemi je smedjau prejk pošti je.

Ge sam si brodila, ka se naš ata šali, ka takšo guči. Na, gnes večer sam gor prišla, ka je po istini gučo. Gor sam prišla na tou tō, ka si človek rejsan ne smej preveč vsega v žitki želejti. Gda ti je rejsan lepou, moraš pistiti, naj ti je lepou. Nej pa kak ge, ka sam škela, naj je vejn eške bole lepou, naj si vsi želejo eške več šunke. Ja, dragi moj dnevnik, tak je tou bilou na té den. Spotrla sam talejr pa se nika novoga navčila tō. Dem spat, ovak mo djoukala.

ga spotrla. Mama me je poubožala po lasaj, gda sam ga davala ne mesto med druge talejre. Svejt se mi gnes večer že vidi bole lejpi kak pa zazrankoma. Leko nouč, moj dnevnik.

Glas zvona v Ritkarovcih

KOTIČEK

Stric Miška Ropoš mi je poleti pripovedoval zgodbo o ritkarovskem zvoniku. Natančno niti on ne ve, kdaj so naredili zvonik, morda l. 1882, 1884, 1886 ali pa leta 1889. Odgovor na vprašanje je morda na zvonu, kjer je označeno leto proizvodnje.

Postavitev zvonika je predlagal tukajšnji premožen kmet, vaška skupnost je dala denar, župan pa je naročil zvon pri pomurskem zvonarju. Vendar je vztrajal, da zvonik postavijo blizu njegove hiše, ki je bila na drugem koncu Ritkarovcev, v Malinji (Málnás), ne daleč od Čepincev. Le da takrat nihče ne bi slišal zvonjenja. Vendar je župan bil nepopustljiv in je zvon odpeljal domov. Med tem ko so se župan in drugi pogovarjali v krčmi, je krčmar potihoma prosil štiri fante, naj od županove žene prosijo zvon in ga pripeljejo na hrib poleg krčme. Fantje so peljali zvon in so ga začeli rahlo udarjati. V krčmi so zaslišali zvon in so začeli spraševati: »Ka pa je tou?« Pritekli so ven in so zagledali fante zvoniti. Zvonjenje se je slišalo po vseh vaseh, na Verici, v Čepincih in na Gornjem Seniku.

Župan se je najprej zelo jezil, ker so to naredili, kasneje pa se je pomiril. Dogovorili so se, da bodo postavili zvonik na hribu, ob krčmi.

Na začetku je imel zvonik škodlasto streho in lesena tla. Blagoslovil ga je župnik iz Dolencev, ker so takrat Ritkarovci spadali k župniji Dolenci. Pozneje je vas na prošnjo vaščanov škof priključil k gornjeseniški župniji, kamor so verniki hodili v cerkev do leta 1987.

Akoš Dončec

Kaj sem delala poleti?

Sem Katja Karácsony. Stara sem 16 let. Sem dijakinja in obiskujem Gimnazijo Mihálya Vörösmartyja v Monoštru. Govorim madžarsko, malo znam nemško in se učim slovensko.

Moja konjička sta slikanje in risanje. Iz leta v leto sem udeležena mednarodne likovne kolonije. Letos sem od 8. do 18. avgusta že tretjič delala z ekipo. Spoznala sem slikarje, slikarke z Madžarske, Slovenije, Avstrije in Italije. Prej sem že poznala znanega kiparja Ferenca Királyja. Spoštujem ga in so mi zelo všeč njegova dela, njegovi motivi. Vsak dan sem se peljala s kolesom v Slovenski kulturni in informativni center. Dopoldne smo vedno slikali. Popoldne smo ponavadi šli na izlet.

V letošnji koloniji sem se počutila zelo dobro in upam, da se bomo še srečali z umetniki, s katerimi sem imela možnost skupaj delati.

Katja Karácsony

Moja doživetja med počitnicami

Poletne počitnice so potekale prijetno. Na začetku julija sem dobil majhnega psa. Moral sem skrbeti zanj. Bil sem tudi v Sloveniji, Avstriji in v Budimpešti. Tam sem bil v Multipleksu, Mamutu, Árkádu itd. V Budimpešti smo veliko nakupovali. Z vlakom sem potoval domov. Doma sem gledal televizijo in pomagal staršem. Prebral sem obvezno literaturo. Proti koncu počitnic sem že pogrešal šolo.

To so bile moje poletne počitnice.

Blaž Šoš

Gimnazija Monošter

KAUT

MLAŠEČI

LEDAVSKA TRGATEV 2005

Lendavska trgatev je ena največjih pa najbolj znanih turističnih prireditev v občini Lendava. Program se je začel 13. avgusta, v soboto, s postavitvijo klopotca, ki jo je seveda

Med kulturnimi programi so bili: gledališko predavanje, slavnostna seja ob 20. avgustu, maša v cerkvi sv. Katarine. V Galeriji na gradu so odprli razstavo LINDART Mednarodne

je končal 10. septembra. Ta dan je bila povorka folklornih skupin. Na osrednjem odru se je ob 15. uri začel Mednarodni folklorni festival. Program sta odprla Anton Balážek, župan Lendave, pa László Göncz, ravnatelj Zavoda za kulturo madžarske narodnosti. Oba sta poudarila, da prvič prirejajo festival tako, da poteka tudi mednarodno ocenjevanje folklornih skupin. Folkloristi so prišli iz različnih pokrajin in držav, iz Slovenije, Slovaške, Hrvaške in Madžarske. Prinesli so s seboj svojo kulturno dediščino, plesno kulturo. Med folklornimi skupinami je bila tudi Alba Regia iz Székesfehérvára, ki se je že drugič udeležila Lendavske trgateve.

Naša slovenska manjšinska samoprava ima dobre stike s to skupino, pomagamo jim organizirati programe v Sloveniji pa nekoliko jih tudi materialno podpiramo.

Slovenci, ki živimo v Székesfehérváru, smo z veseljem obiskali matično državo. Dobili smo možnost, da bolje spoznamo kulturo in skupne vrednote.

István Grabecz
predsednik slov. samoprave Székesfehérvár

Prekmurski (beltinški) pozvačin na Lendavski trgatevi

spremljal kulturni program. Razni programi, prireditve so trajali do 10. septembra, med njimi vinski festival, bogračijada, kolesarsko tekmovanje.

likovne kolonije. Na osrednji svečanosti občine Lendava so predstavili monografijo Lendave in podelili priznanja. Niz prazničnih prireditev se

Prijazno druženje

Vodstvo društva upokojencev iz Ilirske Bistrice prireja v skladu z letnim načrtom številna srečanja in izlete. Več kot polovico programa so odlični organizatorji že uresničili. Vsa srečanja in izlete izpeljejo v lastni režiji. Zato so stroški nižji kot sicer. Zanimanje med upokojenci je za tak način druženja zelo veliko. Zadnji izlet so organizirali v soboto, 20. avgusta. Kar dva avtobusa izletnikov se je odpeljalo na Madžarsko z namenom, da spoznamo življenje Porabskih Slovencev. V Murski Soboti sta nas pričakala predstavnika tamkajšnjega društva upokojencev, tajnica društva Ester Pleša in upokojeni ravnatelj Kalman Ritu-per, ki sta nas spremljala v nadaljevanju izleta. Z njuno pomočjo smo lahko uspešno izpeljali preostali del izleta.

Najprej smo se napotili v Monošter, ki je središče Porabskih Slovencev. Le-ti so orgnaizirani v Zvezi Slovencev na Madžarskem, ki izdaja tednik Porabje in Slovenski koledar. Tu nas je sprejela gospa Marijana Sukič, urednica in novinarka časopisa Porabje. Podrobno nas je seznanila z zgodovino Monoštra. Mesto se nahaja v bližini madžarsko-slovensko-avstrijske tromeje, njegovi prebivalci pa ohranjajo kulturno dediščino treh narodov. Monošter je bil v zadnjem stoletju znan predvsem po industriji. Tradicionalni proizvodnji kmetijske mehanizacije ter tekstilni industriji se je leta 1992 pridružila avtomobilska industrija. Najpomembnejši gospodarski dejavnik mesta je tovarna Opel. V Monoštru smo si ogledali simbol mesta – baročno cerkev iz 18. stol., poimenovano po bavarskem svetniku sv. Gotthardu, zaščitniku mesta.

Naši gostitelji so nas nato pospremili do zdraviliškega kompleksa Hévíz, ki je eno največjih termalnih jezer na svetu, in v Keszthely, ki je nekak center dolnjega dela Blatnega jezera. Ogledali smo si tudi grad družine Festetics, ki je zgrajen v baročnem stilu. Sledila je vožnja preko Lentija proti Sloveniji. V imenitnem hotelu Diana v Murski Soboti, o katerem doma v Ilirski Bistrici lahko samo sanjamo, smo si privoščili prijetno večerjo. S predstavniki društva upokojencev iz Murske Sobotne smo izmenjali izkušnje, stkali dobre vezi, ki bodo gotovo vplivale na nadaljnje sodelovanje. Po zahvali in pozdravih je sledila dokaj dolga pot domov, kamor smo se vrnili pozno ponoči.

Dimitrij Grlj

NIKA ZA SMEJ

V krčmej

Vince pa Toni sta si etognauk malo nut v krčmau sedla pa te Vince napamet vzema, ka Toni fejest skriva edno držen-co. Ma etak pravi: »Ti, Toni, zakoj pa tak fejest skrivaš tau držen-co? Bojiš se, ka ti go vkradnejo?«

Toni pa: »Nej, nej, tau se bo-jim, ka go stoj gor spozna.«

Dar na svetke

Iluška je mejla ednoga fejest pojba, šteri je za njauv odo. Gda so se božični svetki približavali, te pojep je po pošti eden dar poslo Iluški. Gda je Iluška poglednila te dar, je vidla, ka so tau lejepe štrumfe. Na ednoj štrumfnicaj je gor bilau napisano: »Blajžene božične svetke«, na drugoj

štrumfnicaj pa: »Veselo nauvo leto.«

Ona je pa pismo spisala tomi pojbi pa me je etak pisala: »Lejpa vala za dar, med dvōma svetkoma te žmetno čakam.«

Topla pa mrzla voda

Pištak je etognauk v nikši mali varaš odo, tam je delo emo. Svojo delo je nej mogo eden den zgotoviti, etak si je pa v hoteli vōvzeo edno sobo. Gda na drugi den tau plačūje, etak pravi recepcoši: »Gospaud, tūj je nika nej vredi. Vi ste tak vōdali tau sobo, ka mate toplo pa mrzlo vodau. Depa s čepa je samo mrzla voda tekla.«

Recepcoš pa tak pravi, ka oni majo pravico. Tau je pa zatok leko mogauče, ka ta voda, ka v sobi s čepa teče, je

za tau mrzla, ka bi se v njej kaupo, za tau je pa topla, ka bi iz njē pijo.

Tak po pavarskom

Rudi je etognauk v Varaši v edno gostilno ūšo pa je tam

k sebi zvau ednoga kōlnara. Ma etak pravi: »Prineste mi edno grbanjovo župo, depa tak po pavarskom.«

Kōlnar za edno malo naprej pride, župo doj včasne pred Rudina pa ma etak pravi: »No, tau maš pa sūni!«

I.B.

OGLAS

Porabje d.o.o. razpisuje delovno mesto **receptorja/receptorke** v hotelu Lipa v Monoštru. Delovno mesto se nastopi s 01. 01. 2006.

Pogoji: znanje slovenskega (narečja ali knjižne slovenščine) in madžarskega jezika, primerna strokovna izobrazba. Znanje nemščine ali angleščine je prednost.

Prijavite se lahko osebno med 10. in 14. oktobrom pri finančnem direktorju Istvánu Küplenu.

WWW.PORABJE.COM

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:
EUROTRADE
PRINT d.o.o.
Lendavska 1
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.